

TÜRKİYE'DE YEREL SİYASAL ELİTLER: HATAY İLİ ÖRNEĞİ*

Mehmet KOCAOĞLU**

Özet

Türkiye’de siyasetin belirlenmesinde ve parti yaşamında siyasal partilerin merkez organlarının rolü önemli olmakla birlikte, siyasal partilerin yerel elitleri yönetim merkezleri ile halk arasında köprü olma görevini sürdürmektedirler. Türkiye’de siyasal partiler üzerine yapılan araştırmalar daha çok partilerin genel merkez politikaları üzerine odaklanmakta olup çoğu zaman siyasal yaşamada yerel siyasal elitlerin değerleri, tutumları ve rolleri üzerinde yeterince durulmamaktadır. Oysa, yerel siyasi elitlerin Türkiye’de siyasetin sorunlarına bakış açılarının ve siyasal kültür değerlerinin mevcut parti sisteminin işleyişinde ve aksayan yönlerinde önemli etkilere sahiptir. Bu çalışma, alan araştırması yöntemi kullanılarak Hatay ili örneğinde yerel siyasal parti elitlerini incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Parti, Elit Kuramları, Yerel Siyasal Elitler, Hatay

Abstract

Although central organs of the political parties in Turkey have a bigger role on the decision-making process of the parties in the country, local elites of political parties also play significant roles in maintaining contacts between government and public. However, existing literature on political parties in Turkey usually focuses on national politics rather than local level of party life. Thus political values and views of local party elites in Turkey have long been ignored in the literature. This study aims to examine the impact of local party elites in Turkey by employing survey research methodology in using the specific case of Hatay province.

Keywords: Political Party, Elite Theories, Local Political Elits, Hatay

* Bu makale, Doç. Dr. Birol Akgün’ün danışmanlığında Arş. Gör. Mehmet Kocaoğlu tarafından S.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamlanan (2006), “**Türkiye’de Yerel Siyasal Elitler: Hatay İli Örneği**” başlıklı yüksek lisans tezinin kısmi bir özeti.

** Arş. Gör. , Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Giriş

Demokrasinin tüm kurum ve ilkeleriyle siyasal yaşamda var olabilmesi sorunu ülkemiz gündeminde önemli bir yer işgal etmektedir. Bu süreçte çağdaş siyasal sistemlerin en önemli ögesi olarak kabul edilen siyasal partilerin önemi büyüktür. Siyasal partilerin birincil amacı halk ile iktidar arasında köprü vazifesi görerek, toplumdaki çeşitli menfaatlerin siyasal sisteme kanalize edilmesini sağlamak, böylece siyasal sistemin sağlıklı bir şekilde işlemesine yardımcı olmaktır (Sartori, 1996:163).

Bu çalışmada öncelikle demokrasi teorisi açısından siyasal partilerin önemi incelenecek; ardından Hatay ili örneğinde yerel siyasal elitlerin demografik yapısı ve demokrasinin en önemli unsuru siyasal partilerin sorunlarına ilişkin tutumları değerlendirilecektir.

1.Siyasal Partiler ve Demokrasi

Siyasal partilerin bir taraftan demokrasinin vazgeçilmez unsurları olduğu vurgulanırken diğer taraftan da demokrasi teorisinde açmazlara neden oldukları ifade edilmektedir.

Modern demokrasilerin kurulmasında, siyasal partiler adeta siyasal sistemin temel öğeleri gibidir ve onlar olmadan siyasal aktörlerin işlevlerini yerine getirmeleri mümkün değildir. Liberal demokrasilerde siyasal partiler toplumla yönetim merkezleri arasında köprü vazifesi görmektedirler. Temsili demokrasiler, iyi örgütlenmiş siyasal partiler olmadan etkili biçimde işleyemezler (Akgün, 2002:36).

Demokrasinin önemli unsurları olan farklı tipte siyasal partilerin amaçlarına ulaşabilmesi için çeşitli fonksiyonları yerine getirmeleri gerekmektedir. Heywood'a göre, temsil, seçkinler sınıfı oluşturma ve yetiştirme, hedef belirleme, menfaatleri ortaya koyma ve açıklama, sosyalleşme ve sosyal hareketlilik, hükümetin organizasyonu siyasal partilerin temel işlevleridir (Heywood, 2006:361).

Günümüz demokrasilerinin temsili demokrasi olması tercih meselesi olmaktan öte bir mecburiyet sonucudur. Temsili demokrasilerde, siyasal partiler birçok fonksiyonu üstlenmektedir. Demokratik ülkelerde partiler, vatandaşlara çıkarlarının açıklanabilmesi, birleştirilebilmesi ve uzlaştırılabilmesine olanak veren, birbiriyle rekabet halinde olan kanallar

sağlamaktadırlar. Partiler, vatandaşların demokratik siyasi sisteme ilgisiz hale gelmelerini, onların önündeki alternatifleri sergileyerek, basitleştirerek ve tercih yapmalarını özendirerek önlemektedirler (Yayla, 2003:231-232). Siyasal partiler demokratik rejim içindeki bu temel rollerine rağmen sık sık eleştirilerle de karşılaşmışlardır.

Son zamanlarda özellikle yeni kurulan demokrasilerde, siyasi partiler ideolojik bağlılık, heyecan ve kapsayıcı olma noktalarında derin bir eksiklik içinde olduğu ifade edilmektedir. Çoğu demokrasilerde gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde, bütün deliller siyasi partilere üyeliğin azaldığını göstermektedir ve siyasi partilerin sivil toplum örgütleriyle olan ilişkileri zayıflamakta ya da kesilmektedir (Gunther ve Diamond, 2001:3). Siyasal partilerin temsil kabiliyetleri azalmakta, siyasi partilere olan bağlılık ve güven gittikçe aşınmaktadır (Mair, 2004:1).

Yayla, siyasi partilere ve fonksiyonlarına ilişkin ciddi eleştirileri sıralamaktadır: Parti yapılarının bireysel inisiyatifleri boğması, özellikle parti disiplinin çok sıkı uygulandığı yerlerde parti milletvekilleri başta olmak üzere parti üyeleri ve hatta bazen partinin tüm tabanı arasında tek biçimliliği teşvik etmesi, partilileri özgür düşünceye bağlamak, yanlışa karşı doğruyu desteklemek yerine, parti görüşlerini körü körüne benimsemeye itmesidir (Yayla, 2003:224).

Örgüt olarak Türkiye'deki siyasi partilerin hepsi benzer özellikler ortaya koymaktadır. Siyasal partilerin hepsi aşırı derecede merkezileşmiştir ve merkez, itaat etmeyen yerel birimleri feshetme yetkisine sahiptir. Siyasal parti liderinin değişmesi nadirdir (Özbudun, 2003:79).

Siyasal partilerin demokrasinin vazgeçilmez unsurları oldukları vurgulanmaktadır oysa günümüzde önemlerini yitirdikleri iddia edilemeyeceği gibi bugünün demokrasi anlayışını birebir yansıttıkları söylenemez. Özürman, Türkiye'deki siyasi partilerin parti başkanı etrafındaki oligarşik yapılanmaları lider sultanı adı altında yerleştirdiğini, parti içi demokrasinin gelişmediğini, aday belirlemenin giderek partilerin merkez kurullarının tekelinde gerçekleştiğini ve parti başkanının nihai kararlarda etkili olduğunu vurgulamaktadır (Özürman, 2000:153-159).

Siyasal partilere ve işlevlerine yönelik eleştirilere paralel olarak günümüzde siyaset oyunu içinde halkın rolünün giderek azalması "halkın

halk tarafından halk için idaresi” diye tarif edilen demokrasinin hem fiili işleyişi hem de ideal şekliyle ilgili bir takım tartışmaları beraberinde getirmiştir.

Birçok batı ülkesinde uzun zamandır ve giderek artan bir ısrarla siyasal katılımdaki azalmadan söz edilmektedir. Siyasal katılımdaki bu azalmaya paralel olarak demokratik süreç seçmenlerin daha çok liderlere oy vererek işlemesi yönünde değişim göstermektedir (Yıldız, 2002:4). Varlık nedenleri itibariyle iletişimi ve bütünleşmeyi sağlayarak demokrasinin iyi işlemesini sağlamak olan demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan siyasi partilerin gözlenen yetersizlikleri de demokrasinin bu değişim sürecini pekiştirmektedir (Vergin, 1996:20). Göle'nin ifade ettiği “siyasetin aşırı bilimselleşmesi” ni de göz önüne alacak olursak, siyaset oyununun demokrasi sahnesinde halkın rolünün zayıfladığı, siyasetteki aşırı bilimselleşmenin demokratik alanı daralttığı görülecektir (Göle, 1998:10). Bir zamanlar, batı kültüründe medenileştirme geleneklerini ve sosyal düzeni tehdit eden kitlelerin isyanıydı. Günümüzde ise kitlelerin değil, sosyal hiyerarşinin en başında olan elitlerin tehdit eder pozisyonda olduğu ifade edilmektedir (Lasch, 1995:25).

Demokrasinin, demokratik alanın daralmasına, demokrasinin zayıflamasına yol açacak doğrultuda geçirdiği bu değişim süreci, demokrasinin pratik ve teorik yönünden eleştirilmesine neden olmakta, demokrasi teorilerinin kadim dostu elit teorilerinin siyaset biliminin gündemine dönüş yapmasını sağlamaktadır.

2.Elit Kuramları

Günümüzdeki kullanımında elit kavramı siyasette, dinde, toplumda ve ekonomide yüksek statü sahiplerine işaret etmek için kullanılmaktadır (Yayla, 2005:71).

Platon'dan başlayarak her yerde her zaman ufak bir azınlığın çoğunluğu yönetmesi probleminde birçok düşünür cevap vermeye çalışmış, bu yönde siyasi elit kuramları geliştirmişlerdir.

Platoncu öğretiyi aşırı derecede elitist bir yaklaşım olarak algılamak mümkündür (Arnhart, 2004:41). Toplumun sayıca daha az ve üstün nitelikli bir azınlık tarafından yönetildiği çerçevesindeki temel görüş, Platon'dan itibaren birçok düşünür tarafından ileri sürülmüşse de bu

görüşü siyasî gerçekliği yansıtacak şekilde formüle eden ve bilimsel bir çerçeve içine oturtan elit kuramları adıyla siyasal bilim literatürünün içine dâhil olmasını sağlayan ilk düşünürler Gaetano Mosca ve Vilfredo Pareto olmuştur. Siyasal partiler üzerindeki çalışmalarıyla ünlenen Robert Michels'i klasik elit kuramcıları ile birçok noktada birleştiği için bu elit kuramcıları grubuna dâhil etmek mümkündür (Parry, 1998:15).

Klasik Elit kuramlarının temeli tüm toplumları yönetenlerin azınlıktaki bir grup olduğu varsayımına dayanır. Yani, toplumlarda belli özelliklere sahip azınlık grup, çoğunluğu oluşturan halkı yönetmektedir (Aktan ve Dileyici, 2005:38).

Klasik elit kuramlarının yol açtığı paradigma değişimi, demokrasinin hem fiili işleyişi hem de ideal şekline ilişkin tartışmalar yaratmıştır. Acaba demokrasi klasik tanımdaki gibi halkın kendi kendini yönetebildiği bir rejim midir, yoksa siyasetçilerin egemen konumlara ulaşmak ve bu mevkiilerin getirdiği nimetlerden yararlanmak için rekabet ettiği fakat seçim sonrası halkın iradesini hesaba katmadan özgürce kararlar alabildiği bir sistem midir? veya demokrasi denilen şey, azınlık tahakkümünün bir maskesinden ibaret olabilir mi, halkı kendi kendini yönettiğine inandıran bir aldatmaca mıdır? (Dahl, 1996:388).

Elit kuramcılarının neden olduğu bu sorular ışığında demokrasinin yeni bir yorumunu yapmak ve iktidarın sadece az sayıdan oluşan elit sınıfa ait olduğu, halkın bundan soyutlandığı temel tezini yanlışlamak amacıyla demokrasi savunucuları yeni açılımlar getirmişlerdir.

Elitizm ve demokrasi nasıl bağdaştırılabilir sorusu, cevabını çağdaş elit kuramlarında bulmaktadır. Demokrasilerde temel haklara devamlı olarak sahip çıkılmaktadır. Temsili demokrasilerde, temsil edilenler yönetenlerin üstün zekâlı ve yetenekleri olduğuna inanmaktadır. Temsil edilenler, seçim mekanizmasıyla, temel haklara saygılı olacağına inandıkları, demokratik değerleri benimsemiş, karakterini ve yeteneklerini ispat etmiş adayların tarafını tutmaktadır. Bu durum elitlerin demokratik değerleri benimsemelerinde baskı unsuru olmaktadır (William, 1994:20-21).

Demokratik elit kuramcıları olarak adlandırılan Harold D. Lasswell, Giovanni Sartori, Raymond Aron, Joseph A. Schumpeter ve Robert Dahl yetenekli siyasi elitlerin ülkeyi yönetmesinin demokrasinin onu imkânsız

kılacak yanı olmadığını vurgulamaktadırlar. Onlara göre demokrasinin katılım unsuruna indirgenip değerlendirilmesi, eksik bir değerlendirmedir, çünkü demokrasi tek bir unsurdan ibaret değildir. Demokrasinin savunucuları için iktidar azınlığın elinde olabilir ancak bu demokrasiyi imkânsız kılmaz, demokraside oligarşik eğilimler olsa da siyasi elitlerin sorumlu tutulması ve denetim altına alınmasıyla elitlerin demokratik ilkelere uygun hareket etmesi sağlanabilir. Aynı zamanda unutulmamalıdır ki seçimler arasındaki dönemlerde toplumu oluşturan çoğunluk, menfaat birlikleri, sosyal hareketler, yerel gruplaşmalar ile kamusal siyaseti etkilemekte iktidarı küçük bir azınlığın tekeline bırakmamaktadır (Schmitter, 1995:68).

3.Yerel Siyasal Elitler

Elit kuramcılarının yaklaşımları mevcut siyasi sistemlerin gerçekliklerini ortaya koymakla yetinmemiş ses getiren yeni fikirleri ile demokrasinin geçirdiği evrim sürecinde çok uzun süren tartışmalara sebebiyet vermişlerdir.

Son zamanlarda tartışmalar yerel siyasal elitler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yerel siyasal elitler kim, sosyal arka planları ne, sosyal problemleri nasıl tanımlıyorlar, onları neler etkilemektedir, hangi stratejileri geliştirmektedirler, neye inanıyorlar? Kısaca demokrasi teorisyenleri ve revizyonist elitistler günlük bilgileri temel alarak elitleri değerlendirmeye çalışmaktadır. Yerel siyasal elitlerin sosyal karakteri, inançları, değerleri, demokratik ilkeleri kabullenmeleri ve siyasal hayatın sorunlarına ilişkin açıklamaları, alanı gittikçe daralan demokrasi için önem arz etmektedir (Eldersveld, 1989:25).

Robert A. Dahl, “*Who Governs? Democracy and Power in an America City*” adlı kitabında New Haven siyasal elitlerinin sosyal arka planlarını ve New Haven’daki parçalanmış iktidar yapısını incelemiştir (Dahl, 1961:227-228).

Türkiye’nin siyasal elitlerini ayrıntılı biçimde inceleyen çalışmalar da yapılmıştır. Bunlar arasında en çok bilineni Frederick W. Frey’in 1920-1957 yılları arasındaki parlamento elitlerini kapsayan çalışmasıdır. Frey, çalışmasında meclis albümlerine ve yıllıklarına, siyasal partilerin ilgili yayınlarına, elitlerin mezun oldukları okul yıllıklarına, elitlerin

biyografilerinin yer aldığı ansiklopedilere dayanarak elitlerin sosyal kökenleri üzerinde odaklanmıştır (Frey, 1965:17-21).

Frey'e göre yakın zamana kadar çeşitli alanlarda Türkiye'nin politikası, elitler politikasıdır. Ona göre Türk siyasal hayatının akışını, siyasal elitler üzerine yoğunlaşarak analiz etmek mümkündür (Frey, 1975:42). Özbudun, Türkiye'de elitler politikasının egemenliğinin ülkenin siyasi tarihinden ve kültüründen kaynaklandığını vurgulamaktadır. (Özbudun, 1995:2).

Tachau, Türkiye'nin siyasal elitleri ile ilgili çalışmasını yerel siyasal elitlere indirgeyerek Türkiye'de mahalli siyasette aktif rol oynayan politikacıların kimlikleriyle ilgili bilgileri toplamayı amaç edinmiştir (Tachau, 1966:94). Tachau'nun çalışmasına benzer bir araştırma Keleş ve Toprak'ın koordinatörlüğünde gerçekleştirilmiş olup, Türkiye'deki çeşitli illeri kapsayan çalışmada belediye meclis üyelerine ve belediye memurlarına yöneltilen sorularla Türkiye'deki yerel meclislerde siyasetin işleyişi incelenmiştir (Keleş ve Toprak, 2000:1).

Türkiye'nin siyasal elitleri üzerine gerçekleştirilen araştırmaların çoğu, siyasal elitlerin demografik nitelikleri üzerine yoğunlaşmış olup, siyasal elitlerin sahip oldukları değer ve yargılarla ilgilenmemişlerdir. Bu çalışma, Hatay ilinde yerel siyasal elitlerin demografik yapıları ve demokrasinin en önemli unsuru sayılan siyasal partilerin sorunlarına ilişkin tutum ve değerleri üzerinde odaklanmayı amaçlanmaktadır.

4. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Türkiye'de politikaların şekillendirilmesi noktasında siyasal partilerin merkez organlarının rolü büyük olmakla birlikte, siyasal partilerin yerel elitleri yönetim merkezleri ile halk arasında köprü olma görevini sürdürmektedirler. Siyasal parti sistemimizin tam olarak demokratik bir görünüm sergilememesinin nedeni sadece siyasal partiler kanunundaki eksikliklerle açıklamak eksik bir değerlendirme olacaktır. Siyasal partilerin merkez ve yerel elitlerinin siyasal partilerin sorunlarına bakış açılarının ve siyasal kültür değerlerinin mevcut parti sisteminin aksayan yönlerinde önemli bir paya sahip olduğuna inanıyoruz.

Çalışmanın öncelikli amacı da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Siyasal partilerin yerel elitleri Türk parti sistemi konusunda ne düşünmektedir?

Türkiye’de demokratik parti sisteminin oluşturulmasındaki engeller nelerdir? Demokratik parti sistemi oluşturulabilmesi için önerilen düzenlemeler konusundaki yaklaşımları nelerdir? Bu sorulara alınacak cevaplar siyasal partilerin yerel elitlerinin mevcut parti sistemimiz üzerine görüşlerinin tespit edilmesini ve ülkedeki parti sistemine karşı tutumlarının anlaşılmasını sağlayacaktır. Böylece “Türkiye’yi kimler yönetiyor?” sorusuna da yerel politik süreçte anlamlı bir cevap verilmesi hedeflenmektedir.

Yerel yönetimler bütün vatandaşlar için günlük yaşamın önemli parçası haline gelmiştir (Çukurçayır, 2003:7). Bugün birçok ülkede yerel yönetimlere demokratik kurumların önde gelenlerinden biri gözüyle bakılmaktadır. Bunun en temel nedeni, yerel yönetimlerin halkın kendi kendini yönetmesine olanak vermesidir (Keleş, 2000:57). Yerel siyasal elitler incelenirken sadece belediye meclis üyeleri ile yetinmek yetersizdir. Yerel siyasetin örgütlenmesinde diğer bir yerel yönetim birimi olan il genel meclisleri de bu incelemenin içinde yer alacaktır. Yerel siyasal elit kavramının içeriği saptanırken parti il yönetimleri de çalışmanın kapsamına dâhil edilecektir.

Araştırma anket uygulaması yoluyla yapılmıştır. Anket sorularının hazırlanması sırasında daha önce yapılmış olan benzer çalışmalardan faydalanılmıştır. Bu doğrultuda açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan anket metni düzenlenmiştir. Hazırlanan anket metni, Ocak-Mart 2006 ayları arasında hedef kitle olarak seçilen siyasal partilerin yerel siyasal elitleri olarak nitelediğimiz kişilerle yüz yüze görüşmek suretiyle gerçekleştirilmiştir.

5. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırmada Hatay ilinde yerel siyasal hayata katılan yerel siyasal elitlerin siyasal partilerin sorunlarına ilişkin düşüncelerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Araştırma Hatay ölçeğinde, Hatay il merkezindeki yerel siyasal elitleri kapsamaktadır. Bu bağlamda araştırma yerel siyasetin genel karar organları olan il genel meclisi üyelerini, Antakya ve İskenderun belediye meclisi üyelerini ve son olarak Hatay’da son yerel seçimlerde en az % 1 oy almış partilerin parti il yönetim kurullarını kapsamaktadır. Araştırmada yer alan toplam 156 kişi üzerinde

gerçekleştirilen alan araştırmasında, 40 kişi İl Genel Meclisi üyesi, 46 kişi Belediye Meclis üyesi ve 70 kişide parti yönetim kurulu üyesidir.

Ankete katılanların partilere göre dağılımında iki nedenle farklılıklar vardır. Birincisi, bazı partilerin il yönetim kurulları daha fazla sayıda kişiden oluşmaktadır. Diğer neden ise, il genel meclisinin ve belediye meclisinin ağırlıklı olarak AKP'li ve CHP'li yerel siyasal elitlerden oluşmasıdır. Diğer partiler il genel meclisinde ve belediye meclisinde sınırlı sayıda yerel siyasal elite temsil edilmeye hak kazanabilmiştir (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Ankete Katılan İl Genel Meclisi Üyelerinin Partilere Göre Dağılımı

PARTİ	Sayı	%
AKP	25	62,5
CHP	10	25.0
DYP	1	2.5
MHP	4	10.0
TOPLAM	40	100.0

28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçimlerinde AKP'ye, CHP'ye, MHP'ye ve DYP'ye mensup yerel siyasal elitler il genel meclisi üyeliği kazanabilmiştir.

Tablo 2. Ankete Katılan Belediye Meclis Üyelerinin Partilere Göre Dağılımı

PARTİ	SAYI	%
AKP	21	46.0
CHP	13	28.0
DSP	1	2.0
DYP	10	22.0
BAĞ.	1	2.0
TOPLAM	46	100.0

Belediye Meclis üyelerinin 26 tanesi Antakya Belediye Meclisi üyesi, 20 tanesi ise İskenderun Belediye Meclisi üyesidir.

Tablo 3. Ankete Katılan Parti Yönetim Kurulu Üyelerinin Partilere Göre Dağılımı

PARTİ	SAYI	%
AKP	-	-
ANAP	11	16.0
CHP	12	17.0
DSP	12	17.0
DYP	13	18.5
MHP	13	18.5
SP	9	13.0
TOPLAM	70	100

Araştırma kapsamında yer alan parti yönetim kurulu üyelerinin partilere göre dağılımında ortaya çıkan bu farklılığın iki nedeni vardır. Bu farklılık hem parti yönetim kurullarını oluşturanların sayısının partilere göre değişmesinden hem de bazı parti yönetim kurulu üyelerinin çeşitli gerekçelerle anket formunu doldurmaktan kaçınmasından kaynaklanmaktadır.

6.Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bu kısmında yerel siyasal elitin, demografik yapısı, siyasal ilgi ve bilgi düzeyi, yerel siyasal elitlerin genel siyasal özellikleri ve eğilimleri ile yerel siyasal elitlerin siyasal parti sisteminin sorunlarına ilişkin yaklaşımları incelenecektir

6.1. Yerel Siyasal Elitin Demografik Yapısı

Bu başlık altında Hatay yerel siyasal elitinin genel yapısını belirlemeye yönelik olarak yerel siyasal elitin cinsiyetleri, yaşları, öğrenim durumu, mesleki dağılımı, gelir düzeyi analiz edilecektir.

Tablo 4. Yerel Siyasal Elitlerin Cinsiyet Dağılımı

	Kadın	Erkek	Toplam
İl Gen. Mc.	1	39	40
Bel. Mec.	3	43	46
Par. Yn. Kr.	14	56	70
TOP.	Sayı	18	138
	%	11.5	88.5
			100.0

Tablo 4'te görüldüğü gibi yerel siyasal elitlerin % 88,5'i erkek, % 11,5 i ise kadındır. Kadın nüfus parti yönetim kurullarında daha yoğundur. Kadın nüfus il genel meclisinde daha azdır.

Tablo 5. Yerel Siyasal Elitlerin Yaş Dağılımı

	18-30	31-45	46-60	60+	TOPLAM	
İl Gen. Mec.	2	13	22	3	40	
Bel. Mec.	-	17	21	8	46	
Par. Yn. Kur.	8	32	21	9	70	
Toplam	Sayı	10	62	64	20	156
	%	6.4	39.7	41.0	12.8	100.0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, yerel siyasal elitin yaş durumu analiz edildiğinde, yerel siyasal elitin orta yaş grubu olarak ifade edilen 31-60 yaş grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Yerel siyasal elitin %41.0'i 45-60 yaş grubuna, %39.7'si 31-45 yaş grubuna, %12.8'i 60 ve üstü yaş grubuna, %6.4'ü 18-30 yaş grubuna dâhildir.

Tablo 6. Yerel Siyasal Elitin Eğitim Durumu

	İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans	Y.Lisans	
İl Gen. Mec.	5	5	15	2	9	2	
Bel. Mec.	2	4	15	1	17	6	
Par.Yn.Kr	4	9	32	1	17	7	
Top	Sayı	11	18	62	4	43	15
	%	7.2	11.8	40.5	2.6	28.1	9.8

Yerel siyasal elitin öğrenim durumu Tablo 6'da görüldüğü gibi lise ve lisans öğrenimi düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Yerel siyasal elitlerin %40,5'i lise mezunuyken, %28,1'i lisans öğrenimi almıştır. Yerel siyasal elitin %11,8'i ortaokul, %9,8'i yüksek lisans, %7,2'si ilkököl, %2,6 ön lisans öğrenimini tamamlamıştır.

Tablo 7. Yerel Siyasal Elitin Mesleki Dağılımı

	Esna f	Serbes t Mesle k	İşç i	İşadam ı	Çiftç i	Emekl i	Ev Hanım ı	Topla m	
İl Gen. Mec	3	9	-	2	11	7	-	32	
Bel. Mec.	5	23	1	4	-	6	-	39	
Par.Yn.Kur	16	20	4	3	1	19	5	68	
Top.	Sayı	24	52	5	9	12	32	5	139
	%	17.3	37.4	3.6	6.5	8.6	23.0	3.6	100.0

Tablo 7’de görüldüğü gibi, yerel siyasal elitlerin mesleki dağılımları, öğrenim durumlarına paralellik göstermektedir. Lise ve lisans öğreniminde görülen yoğunluk aynı şekilde mesleki dağılımda da yüksek öğrenimi gerektiren mesleklerde kendini göstermiştir. Yerel siyasal elitlerin %37,4’ü serbest meslekle uğraşırken, %23,0’ü emekli, %17,3’ü esnaf, %8,6’sı çiftçi, % 6,5’i işadamı, %3,6’sı işçi, %3,6’sı ev hanımı’dır. Beklenebileceği gibi yerel siyasette orta sınıfı temsil eden serbest meslek sahipleri ile emekliler ve esnaf daha fazla temsil edilmektedir.

Tablo 8. Yerel Siyasal Elitin Gelir Durumu

Görev	350 ytl'den az	350- 450 ytl arası	450- 600 ytl arası	600- 800 ytl arası	800- 1000 ytl arası	1000'ytl'den çok	Toplam	
İl Gen. Mec.	-	-	6	5	7	20	38	
Bel. Mec.	-	-	6	12	6	21	45	
Par.Yn.Kur	5	5	13	15	15	13	66	
Toplam	Sayı	5	5	25	32	28	54	149
	%	3.4	3.4	16.8	18,8	21.5	36,2	100.0

Tablo 8’de görüldüğü gibi, yerel siyasal elitin gelir dağılımı yönetimlere göre farklılık göstermektedir. İl genel meclisi üyelerinin %52’si, Belediye meclisi üyelerinin %46’sı 1000 YTL’nin üstünde gelire

sahipken, bu oran parti yönetim kurullarında %19,6 olarak gerçekleşmiştir.

6.2. Yerel Siyasal Elitin Siyasal İlgi ve Bilgi Düzeyleri

Yerel siyasal elitin siyasete olan ilgi ve bilgi düzeyini ölçmek için yerel siyasal elite, 28 Mart 2004 yerel seçimlerinde mensup oldukları partinin aldığı oy oranı, 28 Mart 2004 yerel seçimlerinde Hatay’da en çok oy alan partinin adı ve Hatay’ın T.B.M.M’de kaç milletvekili ile temsil edildiği sorulmuş, yerel siyaseti takip edip etmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 9. Yerel Siyasal Elitin Siyaseti Takip Düzeyinin Görevlere Göre Dağılımı

		Bildi		Bilemedi	
		Sayı	%	Sayı	%
Partinizin 28 mart 2004 mahalli seçimlerinde aldığı oy oranını biliyor musunuz?	İlGen.Mc.	16	10.3	24	15.4
	Bel. Mec.	11	7.1	35	22.4
	Par.Yn.Kr	29	18.6	41	26.3
28 Mart 2004 Mahalli Seçimlerinde Hatay’da en çok oy alan parti hangisidir?	İlGen.Mc.	37	23.7	3	1.9
	Bel.Mec.	41	26.3	5	3.2
	Par.Yn.Kr	64	41.0	6	3.8
Hatay TBMM’de Kaç Milletvekili ile Temsil Edilmektedir?	İlGen.Mc	34	21.8	6	3.8
	Bel.Mec.	42	26.9	4	2.6
	Par.Yn.Kr	67	42.9	3	1.9

Tablo 9’da görüldüğü üzere siyasete ilgisizliği ifade eden “bilemedi” seçeneği parti il yönetim kurullarında daha büyük oranda gerçekleşmiştir. Bu sonuç yerel yönetimlerin parti il yönetim kurullarına göre siyasetle daha fazla ilgilendiklerini göstermektedir.

6.3.Yerel Siyasal Elitin Genel Siyasal Özellikleri ve Eğilimleri

Bu başlık altında yerel siyasal elitin, siyasetle ilgilenme süreleri ve siyasal partilerini destekleme düzeyleri ele alınmıştır.

Yerel siyasal elitlerin, yerel siyasal hayat ile ilgilenme süreleri incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 10. Siyasetle İlgilenme Süresi

		2 Yıldan Az	2-5 Yıl	5-10 Yıl	10+	Top.
AKP		5	37	4	0	46
ANAP		5	2	0	4	11
CHP		4	9	3	18	34
DSP		2	7	2	2	13
DYP		8	7	5	3	23
MHP		2	5	1	9	17
SP		2	6	1	0	9
Top	Sayı	28	73	16	36	153
	%	18.3	47.7	10.5	23.5	100.0

Tablo 10’da görüldüğü gibi, yerel siyasal elitlerin siyasetle ilgilenme süresi iki ile beş yıl arasında yoğunlaşmaktadır. Yerel siyasal elitlerin %47,7’si iki ile beş yıl arasında değişen süreden beri siyasetle ilgilenirken, genel olarak CHP ve MHP’ye mensup yerel siyasal elitler daha uzun süreden beri siyasetle ilgilenmektedir. AKP’ye mensup yerel siyasal elitlerin çoğunluğu iki ile beş yıl arasında değişen sürelerde siyasetle ilgilenmektedir.

Yerel siyasal elitin partilerine verdikleri desteğin içeriğini ölçmek için yöneltilen soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Tablo 11. Yerel Siyasal Elitin Mensup Oldukları Partiye Verdiği Desteğin Türü

PARTİ	Üye Olarak	Parasal Destek Vererek	Propaganda ve Seçim Çalışmalarına Katılarak
AKP	45.7	8.7	84.8
ANAP	45,5	9.1	63.6
CHP	62,9	20.0	71.4
DSP	15,4	15.4	100.0
DYP	47,8	4.3	43.5
MHP	47,1	5.9	76.5
SP	66,7	22.2	55.6

Not: Denekler bu soruya birden fazla cevap verebildikleri için sütunların toplamı % 100’ü geçebilir.

Tablo 11’de görüldüğü üzere, genel olarak yerel siyasal elitin çoğunluğu propaganda ve seçim çalışmalarına katılarak siyasal partilerine destek vermektedir. DSP’ye mensup yerel siyasal elitlerin tamamı propaganda ve seçim çalışmalarına katılarak partilerine destek vermektedir. Bu oran DYP’de %43,5’e gerilemektedir.

Yerel siyasal elitler içerisinde partilerine parasal katkıda bulunarak destek verenler en çok % 22,2 ile SP’ye mensuptur. Bu oran DYP’de % 4,3’e gerilemektedir.

Üye olarak partilerine destek verdiklerini ifade eden yerel siyasal elitler en çok % 66,7 ile SP’ye ve % 62,9’la CHP’ye mensuptur. Bu oran, DSP’de % 15,4’e gerilemektedir.

6.4. Yerel Siyasal Elitlerin Siyasal Parti Sisteminin Sorunlarına İlişkin Yaklaşımları

Bu başlık altında yerel siyasal elitlerin Türkiye’deki siyasal partilerde işleyen parti içi demokrasiye ilişkin görüşleri, Türkiye’de lider sultanı ve oligarşik eğilimlere ilişkin görüşleri ve siyasal partilerin finansmanına ilişkin görüşleri incelenmektedir. Son olarak yerel siyasal elitlerin siyasal partilerin performansına ilişkin görüşlerine değinilmektedir.

Parti içi demokrasinin öneminin artmasının en temel nedeni, günümüzde parti içinde özellikle iktidar partisinde alınan kararın genellikle parlamentodan aynen geçmesidir. Bunun sonucu olarak parti merkezlerinde alınan kararların nasıl ve hangi yöntemlerle alındığı önem kazanmaktadır (Tuncay, 1996:198).

Parti içi demokrasinin, en önemli işretleri; muhalefet düşüncesine tahammül, muhalefetin ortaya çıkışına izin verecek esnekliğin varlığı ve parti yönetiminin seçimle el değiştirmesidir. Partilerin, politika üretme ve halk kitlelerini temsil işlevlerini yerine getirirken başarılı olabilmeleri, parti içinde muhalefetin ve demokrasinin var olmasını gerektirmektedir (Çarkoğlu ve diğerleri, 2000:35).Parti içi demokrasiden memnuniyet partilere göre değerlendirildiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Tablo 12. Parti İçi Demokrasiye İlişkin Görüşlerin Partilere Göre Dağılımı

		İnanıyorum	İnanmıyorum	Toplam
AKP	Sayı	35	11	46
	%	76.1	23.9	100.0
ANAP	Sayı	10	-	10
	%	100.0	-	100.0
CHP	Sayı	20	15	35
	%	57.1	42.9	100.0
DSP	Sayı	12	1	13
	%	92.3	7.7	100.0
DYP	Sayı	18	5	24
	%	78.3	21.7	100.0
MHP	Sayı	15	1	16
	%	93.8	6.3	100.0
SP	Sayı	9	-	9
	%	100.0	-	100.0
Toplam	Sayı	119	33	152
	%	78.3	21.7	100.0

Tablo 12’de görüldüğü üzere, yerel siyasal elitlerin %78.3’ü parti içi işlerin demokratik şekilde yürütüldüğüne inanmaktadır. ANAP’ a ve SP’ ye mensup yerel siyasal elitlerin tamamı, MHP’ ye mensup yerel siyasal elitlerin %93.8’i partilerinde iç işlerin demokratik şekilde yürütüldüğüne inanmaktadır. CHP’ye mensup yerel siyasal elitlerin partilerinde parti içi işlerin demokratik şekilde yürütüldüğüne inananların oranı %57,1’e kadar gerilemektedir.

Tablo 13. Diğer Siyasal Partilerin İç İşlerinin Demokratik Şekilde Yürütüldüğüne Dair İnancın Partilere Göre Dağılımı

		İnanıyorum	İnanmıyorum	Toplam
AKP	Sayı	16	28	44
	%	36.4	63.6	100.0
ANAP	Sayı	2	8	10
	%	20.0	80.0	100.0
CHP	Sayı	8	26	34
	%	23.5	76.5	100.0
DSP	Sayı	-	13	13
	%	-	100.0	100.0
DYP	Sayı	6	18	24
	%	25.0	75.0	100.0
MHP	Sayı	3	14	17
	%	17.6	82.4	100.0
SP	Sayı	1	8	9
	%	23.8	76.2	100.0
Toplam	Sayı	36	115	151
	%	23.8	76.2	100.0

Tablo 13’de görüldüğü üzere yerel siyasal elitlerin % 76,2’si diğer partilerin içişlerini demokratik şekilde yürütüldüğüne inanmamaktadır. DSP’ye mensup yerel siyasal elitlerin tamamı, diğer partilerin iç işlerinin demokratik şekilde yürütüldüğüne inanmamaktadır. AKP’ye mensup yerel siyasal elitlerin % 36, 4’ü diğer partilerin iç işlerin demokratik şekilde yürütüldüğüne en çok inanan kesimdir.

İl Kongresi’nde parti yöneticilerinin oy verenlere müdahale edip etmediği öğrenilmek istenmiş ve parti içi seçimlerde yöneticiler delegelere telkinde bulunuyor baskı yapıyor mu? sorusuna verilen cevaplardan şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 14. Parti İçi Seçimlerde Yöneticilerin Baskısının Partilere Göre Dağılımı

		Baskı Var	Baskı Yok	Toplam
AKP	Sayı	15	31	46
	%	32.6	67.4	100.0
ANAP	Sayı	2	7	9
	%	22.2	77.8	100.0
CHP	Sayı	12	23	35
	%	34.3	65.7	100.0
DSP	Sayı	2	11	13
	%	15.4	84.6	100.0
DYP	Sayı	12	12	24
	%	50.0	50.0	100.0
MHP	Sayı	1	16	17
	%	5.9	94.1	100.0
SP	Sayı	-	9	9
	%	-	100.0	100.0
Toplam	Sayı	44	109	153
	%	28.8	71.2	100.0

Tablo 14'te görüldüğü gibi yerel siyasal elitlerin % 71,2'si baskı yapılmadığını ifade etmişlerdir. İl Kongresi'nde baskı yapıldığını ifade edenlerin en yüksek oranda olduğu partiler % 50 ile DYP, % 34,3 ile CHP, % 32,6 ile AKP'dir. SP'li yerel siyasal elitlerin tamamı baskı yapılmadığını belirtmişlerdir.

Demokrasinin kurumsallaşmasında parti liderlerinin demokratik ilkelere uygun davranmaları önem taşımaktadır. Yerel siyasal elitlere partilerinde lider sultasının olup olmadığı sorulmuş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 15. Siyasal Partilerde Lider Sultası ve Oligarşik Eğilimler

		Var	Yok	Toplam
AKP	Sayı	33	13	46
	%	71.7	28.3	100.0
ANAP	Sayı	10	-	10
	%	100.0	-	100.0
CHP	Sayı	30	5	35
	%	85.7	14.3	100.0
DSP	Sayı	12	1	13
	%	92.3	7.7	100.0
DYP	Sayı	23	1	24
	%	95.8	4.2	100.0
MHP	Sayı	13	4	17
	%	76.5	23.5	100.0
SP	Sayı	7	2	9
	%	77.8	22.2	100.0
BAĞ.	Sayı	1	-	1
	%	100.0	-	100.0
Toplam	Sayı	129	26	155
	%	83.2	16.8	100.0

Tablo 15'te görüldüğü gibi, yerel siyasal elitlerin % 83,2'si Türkiye'de lider hâkimiyetinin olduğunu belirtmişlerdir. ANAP'a mensup yerel siyasal elitlerin tamamı Türkiye'de siyasal partilerde lider sultası ve oligarşik eğilimler olduğunu ifade etmiştir. Bu oran AKP'de %71,7'ye gerilemektedir.

Milletvekili adaylarının tespit edilmesi parti içi demokrasinin önemli göstergelerinden birisidir. Yerel siyasal elitlerin milletvekili adaylarını belirleyecek organ hakkındaki sizce milletvekili aday listelerini kim belirlemeli sorusu yöneltmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 16. Milletvekili Adaylarını Belirlemesi Gereken Organ Tercihleri

		Gen. Bşk. ve Mrk. Yön. Kur.	İl Yön. Kur.	İlçe Yön. Kur.	İlçe Delege	Üye	Toplam
AKP	Sayı	8	4	-	9	25	46
	%	17.4	8.7	-	19.6	54.3	100.0
ANAP	Sayı	-	2	-	-	8	10
	%	-	20.0	-	-	80.0	100.0
CHP	Sayı	1	5	-	2	27	35
	%	2.9	14.3	-	5.7	77.1	100.0
DSP	Sayı	1	9	-	1	2	13
	%	7.7	69.2	-	7.7	15.4	100.0
DYP	Sayı	2	-	2	-	20	24
	%	8.3	-	8.3	-	83.3	100.0
MHP	Sayı	-	8	-	6	3	17
	%	-	47.7	-	35.3	17.6	100.0
SP	Sayı	1	7	-	-	1	9
	%	11.1	77.8	-	-	11.1	100.0
Toplam	Sayı	13	35	2	18	86	154
	%	8.4	22.7	1.3	11.7	55.8	100.0

Tablo 16’da görüldüğü gibi milletvekili adaylarının belirlenmesinde üyelerin etkin olmasını isteyen yerel siyasal elitlerin oranı % 55,8 olup, bunu % 22,7 ile il yönetim kurulu, % 11,7 ile ilçe delegeleri, % 8,4 ile genel başkan ve merkez yönetim kurulu ve % 1,3 ile ilçe yönetim kurulu izlemektedir.

Parti adaylarının üyeler tarafından belirlenmesini isteyenlerin oranı % 83,3 ile en çok DYP’dedir, bu oran DSP’de % 15,4’e gerilemektedir. İlçe delegelerinin belirlenmesini isteyenlerin en yüksek oranı % 35,3 ile MHP’dedir. İlçe yönetim kurulunun belirlenmesini isteyenlerin en yüksek oranı % 8,3 ile DYP’dedir. İl Yönetim Kurulunun belirlenmesini isteyenlerin en yüksek oranı % 77,8 ile SP’dedir. Genel başkan ve merkez yönetim kurulunun belirlenmesini isteyenlerin en yüksek oranı % 17,4 ile AKP’dedir.

6.5. Yerel Siyasal Elitlerin Siyasal Partilerin Finansman Sorununa İlişkin Görüşleri

Siyasal partilerin gelişimi için finansman konusu hayati öneme sahiptir. Devlet siyasal partilerin finansmanına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler getirse bile birçok ülkede siyasal partiler finansman kaynaklarını gizleme eğilimi göstermektedir. Devlet siyasal partilerin finansman kaynaklarını sürekli denetim altında tutmak istese de siyasal partilerin finansman kaynakları konusunda bütün bilgileri elde edememektedir (Lewis, 2001:107).

Yeni demokrasilerde siyasal partilere devlet yardımı çok yaygın bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasal partiler doğrudan devlet yardımından yıllık rutin faaliyetleri seçim faaliyetlerini ve parlamento gruplarını desteklemek üzere yararlanmaktadır. Ek olarak siyasal partiler çeşitli yardımlardan ve radyo televizyon yayını, posta kullanım ücretinin düşürülmesi, vergiden muaf tutulma gibi dolaylı devlet yardımlarından yararlanmaktadırlar (Van Biezen, 2003:177-178).

Siyasal partiler, rutin faaliyetlerini ve seçim çalışmalarını finanse edebilmek için çeşitli kaynaklara ihtiyaç duymaktadır. Gençkaya, siyaset-para ilişkisinde demokrasiye uygun hassas dengenin kurulabilmesini, devlet yardımı ve bağışların ya da seçim giderlerinin optimum şekilde sınırlandırılmasıyla mümkün olabileceğinin altını çizmektedir (Gençkaya, 2000:138).

Partilerin finansmanında ve üye kayıtlarının tutulmasında önemli bir yeri olan parti üyelerinden aidat toplanması konusu yerel siyasal elitlere sorulduğunda şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 17. Siyasal Partilerin Üyelerinden Düzenli Aidat Toplamasının Partilere Göre Dağılımı

		Toplu	Toplamı	Toplam
AKP	Sayı	17	26	43
	%	39.5	60.5	100.0
ANAP	Sayı	4	6	10
	%	40.0	60.0	100.0
CHP	Sayı	9	26	35
	%	25.7	74.3	100.0
DSP	Sayı	1	2	3
	%	33.3	66.7	100.0
DYP	Sayı	1	21	22
	%	4.5	95.5	100.0
MHP	Sayı	6	11	17
	%	35.3	64.7	100.0
SP	Sayı	8	1	9
	%	88.9	11.1	100.0
Toplam	Sayı	46	93	139
	%	33.1	66.9	100.0

Tablo 17’de görüldüğü gibi yerel siyasal elitlerin, % 66,9’u partilerinin aidat toplamadığını ifade etmişlerdir. Aidat toplanmadığını en çok ifade eden yerel siyasal elitler %95,5 ile DYP’ye mensuptur. Aidat topladığını en yüksek oranda ifade eden yerel siyasal elitler % 88,9 ile SP’ye mensuptur.

Siyasal partiler rutin faaliyetlerini ve seçim çalışmalarını finanse edebilmek için çeşitli kaynaklardan yararlanmaktadır. Yerel siyasal elitlere siyasal partilerin finansmanının nereden sağlanması gerektiği sorulduğunda şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 18. Siyasal Partilerin Finansman Kaynakları

		Üye Aidatları		Devlet yardımı		Şahıs Bağ.		Ulu. Kr. Bağ.		Partilerin Malvarlıkları	
		E	H	E	H	E	H	E	H	E	H
AKP	Sayı	26	20	32	14	-	46	-	46	6	40
	%	56.5	43.5	69.6	30.4	-	100.0	-	100.0	13.0	87.0
ANAP	Sayı	5	5	5	5	-	10	-	10	2	8
	%	50.0	50.0	50.0	50.0	-	100.0	-	100.0	20.0	80.0
CHP	Sayı	25	10	25	10	1	34	-	35	6	29
	%	71.4	28.6	71.4	28.6	2.9	97.1	-	100.0	17.1	82.9
DSP	Sayı	3	10	11	2	-	13	-	13	1	12
	%	23.1	76.9	84.6	15.4	-	100.0	-	100.0	7.7	92.3
DYP	Sayı	15	9	7	17	1	23	-	24	2	22
	%	62.5	37.5	29.2	70.8	4.2	95.8	-	100.0	8.3	91.7
MHP	Sayı	14	3	5	12	3	14	-	17	7	10
	%	82.4	17.6	29.4	70.6	17.6	82.4	-	100.0	41.2	58.8
SP	Sayı	9	-	6	3	-	9	-	9	-	9
	%	100.0	-	66.7	33.3	-	100.0	-	100.0	-	100.0
BAĞ.	Sayı	1	-	1	-	-	1	-	1	1	-
	%	100.0	-	100.0	-	-	100.0	-	100.0	1	100.0
Toplam	Sayı	98	57	92	63	5	150	-	155	25	130
	%	63.2	36.8	59.4	40.6	3.2	96.8	-	100.0	16.1	83.9

Tablo 18’de görüldüğü gibi yerel siyasal elitlerin % 63,2’si siyasal partilerin finansmanının üye aidatlarından sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Yerel siyasal elitlerin % 59,4’ü devlet yardımı ile, % 3,2’si özel şirket ve şahıs bağışlarıyla, % 16,1’i partilerin mal varlıklarından finanse edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yerel siyasal elitlerin tamamı siyasal partilerin finansmanının uluslararası kuruluşların bağışlarından sağlanmasına karşıdır.

Siyasal partilerin finansmanının üye aidatlarından sağlanması gerektiğini en yüksek oranda ifade eden yerel siyasal elitler % 100 SP’ye, % 82,4 ile MHP’ye, % 71,4 ile CHP’ye mensuptur. Bu oran, DSP’de % 23,1’e gerilemektedir.

Siyasal partilerin finansmanın devlet yardımlarından sağlanması gerektiğini en çok ifade eden yerel siyasal elitler % 84,6 ile DSP’ye, % 71,4 ile CHP’ye, % 69,6 ile AKP’ye mensuptur. Bu oran, DYP’de % 29,2’ye gerilemektedir.

Siyasal partilerin finansmanının özel şirket ve şahısların bağışlarından oluşması gerektiğini en çok ifade eden yerel siyasi elitler %17,6 ile MHP'ye mensuptur.

Siyasal partilerin finansmanının partilerin malvarlıklarından karşılanması gerektiğini en yüksek oranda ifade eden yerel siyasi elitler % 41,2 ile MHP'ye mensuptur.

6.6. Yerel Siyasal Elitlerin Siyasal Partilerin Performansına İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında, yerel siyasi elitlerin mensup oldukları partilerin daha başarılı olması için savundukları görüşler incelenecektir:

Tablo 19. Siyasal Partilerin Başarılı Olması İçin Yapılması Gerekenin Siyasal Partilere Göre Dağılımı

		Halka Anlatmalı		Program Değiştirilmeli		Genel Başkan Değiştirilmeli		Siyasi Partiler Kanunu Değiştirilmeli	
		E	H	E	H	E	H	E	H
AKP	Sayı	37	9	3	43	1	45	7	39
	%	80,4	19,6	6,5	93,5	2,2	97,8	15,2	84,8
ANAP	Sayı	9	1	1	9	-	10	2	8
	%	90,0	10,0	10,0	90,0	-	100,0	20,0	80,0
CHP	Sayı	30	5	6	29	5	30	13	22
	%	85,7	14,3	17,1	82,9	14,3	85,7	37,1	62,9
DSP	Sayı	12	1	-	13	-	13	2	11
	%	92,3	7,7	-	100,0	-	100,0	15,4	84,6
DYP	Sayı	11	12	3	20	-	23	9	14
	%	47,8	52,2	13,0	87,0	-	100,0	39,1	60,9
MHP	Sayı	17	-	1	16	-	17	3	14
	%	100,0	-	5,9	94,6	-	100,0	17,6	82,4
SP	Sayı	8	1	-	9	5	4	-	9
	%	88,9	11,1	-	100,0	55,6	44,4	-	100,0
TOP.	Sayı	124	29	14	139	11	142	36	117
	%	81,0	19,0	9,2	90,8	7,2	92,8	23,5	76,5

Tablo 19'da görüldüğü gibi, yerel siyasi elitlerin % 81'i siyasi partilerinin başarılı olabilmesi için daha fazla halka anlatılması gerektiğini ifade etmektedir. Yerel siyasi elitlerin % 23,5'i siyasi partiler kanununun değiştirilmesi gerektiğini, % 9,2'si parti programının

değiştirilmesi gerektiğini, % 7,2'si genel başkanın değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

MHP'ye mensup yerel siyasal elitlerin tamamı siyasal partilerinin başarılı olabilmesi için daha fazla halka anlatılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu oran DYP'de % 47,8'e gerilemektedir.

Siyasal partilerinin başarılı olabilmesi için parti programının değiştirilmesi gerektiğini en çok ifade eden yerel siyasal elitler % 17,1 ile CHP'ye mensuptur. DSP'ye ve SP'ye mensup olan yerel siyasal elitlerin tamamı parti programının değiştirilmesini gereksiz bulmaktadır.

Siyasal partilerin başarılı olabilmesi için genel başkanın değiştirilmesi gerektiğini en çok ifade eden yerel siyasal elitler % 55,6 ile SP'ye mensuptur, bu oran CHP'de % 14,3'tür.

Siyasal partilerin başarılı olabilmesi için siyasal partiler kanununun değiştirilmesi gerektiğini en çok ifade eden yerel siyasal elitler % 39,1 ile DYP'ye mensuptur. Bu oran AKP'de % 15,2'ye gerilemektedir.

Sonuç

Bu çalışmada siyaset bilimi teorisi ışığında yerel siyasal elitler incelenmeye çalışılmıştır. Hatay ili örneğinde Araştırma sonuçları göstermektedir ki, Hatay'daki yerel siyasal elitler, yaşça orta yaş kesimi olarak nitelendirilen erkeklerden oluşmaktadır. Yerel siyasal elitlerin öğrenim düzeylerini ağırlıklı olarak lise ve lisans öğrenimi mezunları oluşturmaktadır ve mesleki dağılım olarak da serbest mesleklerde yoğunlaşmaktadır.

Hatay ili yerel siyasal elitleri, genel olarak yerel siyasal hayata ilgi göstermekte olup, yerel siyasal hayata aktif olarak katılabilecek bilgi düzeyine sahiptirler. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri parti il yönetim kurullarına göre doğal olarak yerel siyasete daha fazla ilgi göstermektedir.

Parti içi demokrasi, demokrasinin ön koşulu olarak görülmektedir. Yerel siyasal elitler genel olarak Türkiye'deki siyasal partilerin içişlerinin işleyişinin demokrasiye uygun yürütüldüğüne inanmaktadır. Ancak yerel siyasal elitler mensup oldukları partilerin dışındaki diğer partilerin iç işlerinin demokratik şekilde yürütülmediğine inanmaktadır.

Parti içi demokrasinin sağlıklı işleyebilmesi açısından siyasal partilerin il kongrelerinin düzenli aralıklarla ve üyelerin baskılarla karşılaşmadan özgürce katılabildikleri bir ortamda yapılması gerekmektedir. Yerel siyasal elitler, genel olarak il kongrelerinde parti yöneticilerinin yönelttiği herhangi bir baskıyla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

Demokrasinin kurumsallaşmasında parti liderlerinin demokratik ilkelere uygun davranmaları büyük önem taşımaktadır. Yerel siyasal elitler genel olarak Türkiye'deki siyasal partilerde lider sultanı ve oligarşik eğilimler olduğunu belirtmişlerdir.

Milletvekili adaylarının tespit edilmesi parti içi demokrasinin önemli göstergelerinden birisidir. Yerel siyasal elitler genel olarak, genel başkan ve merkez yönetim kurulunun yetkilerinin sınırlanması gerektiğine inanmakta olup, parti adaylarını belirleyecek organın üyeler veya il yönetim kurulu olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Günümüzde siyasal partilerin finansmanının nereden sağlanması gerektiği tartışma konusudur. Siyasal partiler, rutin faaliyetlerini ve seçim çalışmalarını finanse edebilmek için çeşitli kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar. Yerel siyasal elitler genel olarak, siyasal partilerine aidat ödememektedir. Yerel siyasal elitlere göre siyasal partilerin finansmanı genel olarak üye aidatları ve devlet yardımlarından karşılanmalıdır.

Sonuç olarak, siyasal iktidar ile halk arasında köprü olma görevini sürdüren yerel siyasal elitler, Türkiye'deki siyasal partilerin mevcut yapılarıyla demokratik birer kurum olabilmelerinin mümkün olmadığına inanmaktadır. Yerel siyasal elitler, mensup oldukları siyasal partilerin daha başarılı olabilmesi için kendilerini halka daha iyi anlatmaları gerektiğine siyasal partiler kanununun değişmesi gerektiğine inanmaktadırlar.

Kaynakça

Akgün, Birol (2002); **Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven**, Ankara, Nobel Yayınları

Aktan, Çoşkun Can ve Dilek Dileyici (2005); "Demokrasi Eleştirileri", **Sivil Toplum**, 3(9), ss. 35-47

Arnhart, Larry (2004); **Plato'dan Rawls'a Siyasi Düşünce Tarihi**, Ankara, Adres Yayınları

Çarkoğlu, Ali ve Diğerleri (2000); **Siyasal Partilerde Reform**, Tesev Yayınları, İstanbul

Çukurçayır, M. Akif (2003); **Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim: Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik**, Konya, Çizgi Kitabevi

Dahl, Robert A (1961); **Who Governs? Democracy and Power in an America City**, New Haven and London, Yale University Press

Dahl, Robert A (1996); **Demokrasi ve Eleştirileri**, Çev: Levent Köker, Ankara, Yetkin Yayınları

Eldersveld, Samuel James (1989); **Political Elites in Modern Societies: Empirical Research and Democratic Theory**, Ann Arbor, Mich. : University Of Michigan Press

Frey, W. Frederick (1975); “ Patterns of Elite Politics in Turkey”, George Lenczowski (Ed.), **Political Elites in Middle East**, Washington, Amrican Enterprise Institute, ss. 41-82

Frey, W. Frederick (1965); **The Turkish Political Elite**, Cambridge, Mıt Press

Gençkaya, Ömer (2000); “ Siyasal Partilere ve Adaylara Devlet Desteği, Bağışlar ve Seçim Giderlerinin Sınırlandırılması”, Çarkoğlu, Ali ve diğerleri (Ed.); **Siyasal Partilerde Reform**, İstanbul, TESEV Yayınları, ss. 129-222

Göle, Nilüfer (1998); **Mühendisler ve İdeoloji**, İstanbul, Metis Yayınları

Gunther, Richard and Larry Diamond (2001); “Types and Functions of Parties”, Gunther, Richard And Larry Diamond (Ed.), **Political Parties and Democracy**, New York, The John Hopkins University Press

Heywood, Andrew (2006); **Siyaset**, Çev: Bekir Berat Özipek ve diğerleri, Ankara, Liberte Yayınları

Keleş, Ruşen ve Zerrin Toprak (2000); **21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Belediye Meclislerinde Siyaset**, İzmir, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 Yayını

Keleş, Ruşen (2000); **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, İstanbul, Cem Yayınevi

Lasch, Christopher (1995); **The Revolt of Elite and The Betrayal Democracy**, New York, W.W. Norton

Lewis, Paul G (2001); **Political Parties in Post Communist Eastern Europe**, London, Routledge

Mair, Peter (2004); **Political Parties and Electoral Change: Party Responses To Electoral Markets**, London, Sage Publications

Özbudun, Ergun (1995); “ Türkiye’de Devlet Seçkinleri ve Demokratik Siyasal Kültür”, Ergun Özbudun, Ersin Kalaycıoğlu ve Levent Köker (Ed.), **Türkiye’de Demokratik Siyasal Kültür**, Ankara, Türk Demokrasi Vakfı Yayını, ss. 1-42

Özbudun, Ergun (2003); **Çağdaş Türk Politikası: Demokratik Pekişmenin Önündeki Engeller**, Çev: Ali Resul Usul, İstanbul, Doğan Kitap

Özüerman, Tülay (2000); “ Türkiye’de Siyasal Partilerin Yeniden Yapılanması”, **Mülkiye Dergisi**, C:XXIV, S: 222, ss. 153-164

Parry, Geraint (1998); **Political Elites**, London, Allen&Unwin

Sartori, Giovanni (1996); **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş**, Çev: Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan, Ankara, Yetkin Yayınları, ss. 67-81

Schmitter, Philippe C. and Terry Lynn Karl (1995); “ Demokrasi Nedir....Ne Değildir”, Diamond, Lerry Ve More F. Plattner (Ed.), **Demokrasinin Küresel Yükselişi**, Ankara, Yetkin Yayınları

Tachau, Frank (1966); **Türkiye’de Mahalli Politikacılar**, Ankara, İskân ve Şehircilik derneği Yayını No:3

Tuncay, Suavi (1996); **Parti İçi Demokrasi ve Türkiye**, Ankara, Gündoğan Yayınları

Van Biezen, Ingrid (2003); **Political Parties in New Democracies**, New York, Palgrave Macmillan

Vergin, Nur (1996); “ Siyaset, İlgisizleşme Ve Türkiye’de Temsil Sorunu”, **Türkiye Günlüğü**, S: 38, ss.5-22

William, A. Henry (1994); **In Defense Of Elitism**, New York, Doubleday

Yayla, Atilla (2003); **Siyaset Teorisine Giriş**, Ankara, Liberte Yayınları

Yayla, Atilla (2005); **Siyasi Düşünceler Sözlüğü**, Ankara, Adres Yayınları

Yıldız, Nuran (2002); **Türkiye’de Siyasetin Yeni Biçimi**, Ankara, Phoneix Yayınları